Evropski parlament
2019-2024

Odbor za ekonomske in monetarne zadeve

2023/2063(INI)

4.12.2023

OSNUTEK POROČILA

o evropskem semestru za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2024
(2023/2063(INI))

Odbor za ekonomske in monetarne zadeve

Poročevalec: René Repasi

Pripravljavka mnenja pridruženega odbora v skladu s členom 57 Poslovnika:
Margarida Marques, Odbor za proračun

PR_INI

VSEBINA

Stran

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....3

OBRAZLOŽITEV 8

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o evropskem semestru za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2024 (2023/2063(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), zlasti člena 121(2) in člena 136,

– ob upoštevanju Protokola št. 1 k Pogodbi o Evropski uniji (PEU) in PDEU o vlogi nacionalnih parlamentov v Evropski uniji,

– ob upoštevanju Protokola št. 2 k PEU in PDEU o uporabi načel subsidiarnosti in sorazmernosti,

– ob upoštevanju Pogodbe o stabilnosti, usklajevanju in upravljanju v ekonomski in monetarni uniji,

– ob upoštevanju Pariškega sporazuma, ki je del Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja, in ciljev trajnostnega razvoja,

– ob upoštevanju Direktive Sveta 2011/85/EU z dne 8. novembra 2011 o zahtevah v zvezi s proračunskimi okviri držav članic[1],

– ob upoštevanju Uredbe Sveta (EU) št. 1177/2011 z dne 8. novembra 2011 o spremembi Uredbe (ES) št. 1467/97 o pospešitvi in razjasnitvi izvajanja postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem[2],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1173/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o učinkovitem izvrševanju proračunskega nadzora v euroobmočju[3],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1174/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o izvršilnih ukrepih za odpravljanje čezmernih makroekonomskih neravnotežij v euroobmočju[4],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1175/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o spremembi Uredbe (ES) št. 1466/97 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik[5],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij[6],

[1] UL L 306, 23.11.2011, str. 41.
[2] UL L 306, 23.11.2011, str. 33.
[3] UL L 306, 23.11.2011, str. 1.
[4] UL L 306, 23.11.2011, str. 8.
[5] UL L 306, 23.11.2011, str. 12.
[6] UL L 306, 23.11.2011, str. 25.

– ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 472/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2013 o okrepitvi gospodarskega in proračunskega nadzora v državah članicah euroobmočja, ki so jih prizadele ali jim grozijo resne težave v zvezi z njihovo finančno stabilnostjo[7],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 473/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2013 o skupnih določbah za spremljanje in ocenjevanje osnutkov proračunskih načrtov ter zagotavljanje zmanjšanja čezmernega primanjkljaja držav članic v euroobmočju[8],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost[9] (uredba o mehanizmu za okrevanje in odpornost),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 4. marca 2021 z naslovom Akcijski načrt za evropski steber socialnih pravic (COM(2021)0102),

– ob upoštevanju socialne zaveze iz Porta z dne 7. maja 2021, ki so jo podpisali Svet, Komisija, Parlament in socialni partnerji,

– ob upoštevanju ocene Evropskega fiskalnega odbora z dne 28. junija 2023 o fiskalni naravnanosti, primerni za euroobmočje v letu 2024,

– ob upoštevanju letnega poročila Evropskega fiskalnega odbora z dne 4. oktobra 2023,

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 9. novembra 2022 o usmeritvah za reformo okvira ekonomskega upravljanja EU (COM(2022)0583),

– ob upoštevanju predloga Komisije za uredbo Evropskega parlamenta in Sveta o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 (COM(2023)0240),

– ob upoštevanju predloga Komisije za uredbo Sveta o spremembi Uredbe (ES) št. 1467/97 o pospešitvi in razjasnitvi izvajanja postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem (COM(2023)0241),

– ob upoštevanju predloga Komisije za direktivo Sveta o spremembi Direktive 2011/85/EU o zahtevah v zvezi s proračunskimi okviri držav članic (COM(2023)0242),

– ob upoštevanju izjave iz Granade, sprejete 6. oktobra 2023,

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 21. novembra 2023 z naslovom Letni pregled trajnostne rasti 2024 (COM(2023)0901),

– ob upoštevanju poročila Komisije z dne 21. novembra 2022 z naslovom Poročilo o mehanizmu opozarjanja za leto 2024 (COM(2023)0902) in priporočila Komisije z dne

[7] UL L 140, 27.5.2013, str. 1.
[8] UL L 140, 27.5.2013, str. 11.
[9] UL L 57, 18.2.2021, str. 17.

21. novembra 2022 za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja (COM(2023)0903),

– ob upoštevanju predloga za skupno poročilo Komisije in Sveta z dne 21. novembra 2022 o zaposlovanju (COM(2023)0904),

– ob upoštevanju jesenske gospodarske napovedi 2023, ki jo je Komisija objavila 15. novembra 2023,

– ob upoštevanju člena 54 Poslovnika,

– ob upoštevanju mnenja Odbora za proračun,

– ob upoštevanju poročila Odbora za ekonomske in monetarne zadeve (A9-0000/2022),

A. ker bo po napovedi Komisije iz jeseni 2023 rast BDP v EU in euroobmočju leta 2023 predvidoma znašala 0,6 %, leta 2024 pa naj bi se povečala na 1,3 % oziroma 1,2 %;

B. ker je trg dela EU v prvi polovici leta 2023 kljub upočasnitvi gospodarske rasti še naprej dobro deloval, vendar glede na napoved Komisije iz jeseni 2023 v nekaterih sektorjih in poklicih še vedno vlada veliko pomanjkanje delovne sile; ker je brezposelnost v EU kot celoti dosegla zgodovinsko nizko raven, po državah članicah pa se stanje razlikuje;

C. ker bo inflacija leta 2023 znašala 6,5 % v EU in 5,6 % v euroobmočju, po napovedi Komisije iz jeseni 2023 pa naj bi se leta 2024 znižala na 3,5 % oziroma 3,2 %;

D. ker naj bi se delež javnega dolga v BDP v EU zmanjšal na 83,1 % (90,4 % v euroobmočju); ker naj bi se delež javnega dolga v BDP v EU rahlo zmanjšal na približno 82,7 % leta 2024 in 82,5 % leta 2025;

E. ker je zaradi hitrega, odločnega in usklajenega odziva politike gospodarstvo EU lahko okrevalo in odpravilo posledice pandemije covida-19 in ruske vojaške agresije proti Ukrajini ter se prebilo skozi nastalo energetsko krizo, upočasnitev gospodarske rasti v letu 2023 ter obdobje velikega tveganja in negotovosti, tudi zaradi razmer na Bližnjem vzhodu;

F. ker se je pokazalo, da je financiranje EU bistveno orodje za makroekonomsko stabilizacijo na ravni EU ter povečanje njene notranje in zunanje odpornosti v času krize, hkrati pa se državam članicam z njim zagotavlja podpora pri financiranju naložb v prednostne naloge EU, ki so potrebne za obravnavo sedanjih in prihodnjih izzivov;

Gospodarski obeti za EU

1. izraža zaskrbljenost zaradi šibke rasti v EU; ugotavlja, da cene energije in inflacija nenehno vplivajo na kupno moč gospodinjstev in sposobnost delovanja podjetij EU;

2. se zaveda prizadevanj Evropske centralne banke (ECB), da bi znižala stopnjo inflacije v euroobmočju; meni, da se z zviševanjem obrestnih mer vzroki za rast inflacije obravnavajo le delno ter da so potrebne ustrezne in usklajene fiskalne, strukturne in regulativne politike ter reforme, ki bodo dopolnile ukrepe denarne politike ECB;

3. poudarja, da nezadostne javne in zasebne naložbe v nekaterih državah članicah ovirajo potencial za trajnostno rast; poudarja, da so te naložbe ključne za sposobnosti EU, da se spoprime z obstoječimi izzivi ter poveča svojo odpornost in konkurenčnost v času prihodnjih izzivov;

Evropski semester ter mehanizem za okrevanje in odpornost

4. opozarja, da je evropski semester uveljavljen okvir za usklajevanje proračunskih, ekonomskih, socialnih in zaposlitvenih politik po vsej Uniji v skladu s Pogodbama, vključno z evropskim stebrom socialnih pravic, zato se z njim varujeta makroekonomska stabilnost in socialna kohezija EU;

5. je zaskrbljen zaradi vse slabše socialne razsežnosti evropskega semestra, ki je posledica samoomejevanja specifičnih priporočil za države na izvajanje nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost, ter zaradi vse manjšega števila specifičnih priporočil za države na socialnem področju na podlagi pregleda socialnih kazalnikov; poziva Komisijo, naj specifična priporočila za države tesneje poveže z ustreznimi poročili o državah;

6. se strinja, da se je treba v specifičnih priporočilih za države za leto 2024 osredotočiti na omejen nabor izzivov; poudarja, da je treba s temi priporočili v enaki meri okrepiti konkurenčnost, spodbujati zeleni in digitalni prehod ter zagotoviti socialno pravičnost; poudarja, da je treba v teh priporočilih upoštevati socialno ranljivost;

7. je zaskrbljen, da se s sistemom financiranja in preverjanja v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost, ki temelji na smotrnosti, v praksi dosega premalo rezultatov in povzroča preveč birokracije; poziva, naj se omogoči več prožnosti pri prilagajanju mejnikov in ciljev zaradi upoštevanja izkušenj, pridobljenih v postopku izvajanja;

8. podpira racionalizacijo programov kohezijske politike EU ob upoštevanju potreb po naložbah, ki so opredeljene v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost ter v specifičnih priporočilih za države; opozarja, da ima kohezijska politika širši nabor ciljev kot mehanizem za okrevanje in odpornost; poziva, naj se deležniki v pripravo in izvajanje nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost vključijo na primerljivi ravni kot pri programih kohezijske politike;

Reforma okvira ekonomskega upravljanja EU

9. meni, da je nujno potrebna reforma fiskalnih pravil EU, in pozdravlja predloge Komisije;

10. poudarja, da je treba z reformo zagotoviti, da bo okvir enostavnejši, bolj prilagojen posameznim državam in bolj izvršljiv, državam članicam pa omogočiti, da bodo izpolnile potrebe po javnih naložbah za zeleni in digitalni prehod svojih gospodarstev, ne da bi pri tem ogrozile vzdržnost javnega dolga;

11. pozdravlja izkušnje, pridobljene pri oblikovanju mehanizma za okrevanje in odpornost s povezovanjem nacionalnih fiskalnih, reformnih in naložbenih zavez s finančnimi spodbudami EU, kot so nepovratna sredstva in posojila; močno obžaluje, da reforma okvira ekonomskega upravljanja v nasprotju z mehanizmom za okrevanje in odpornost ne vključuje mehanizmov spodbud za podpiranje in spodbujanje potrebnih reform

nacionalnih politik in naložb na tem področju; je zaskrbljen, da nekatere države članice finančno ne bodo zmogle same financirati pravičnega zelenega in digitalnega prehoda;

12. obžaluje, da se v predlogih reform premalo obravnavajo medsebojni vplivi makroekonomskega neravnotežja in fiskalnih pravil; poudarja, da je finančna stabilnost EU odvisna od makroekonomskega ravnotežja med gospodarstvi držav članic, za ponovno vzpostavitev tega ravnotežja pa bo morda potrebna javna poraba;

13. se zaveda, da je treba preprečiti trajne čezmerne primanjkljaje, in poziva, naj se v ta namen sprejmejo skupna pravila na podlagi objektivnih meril; poudarja, da ta pravila po drugi strani ne bi smela izključevati začasnih odklonov od poti gibanja očiščenih odhodkov zaradi namenskih, upravičenih in strateško pomembnih naložb, s katerimi se dosegajo cilji EU;

14. se zaveda razlik med posameznimi državami članicami v vzdržnosti njihovega dolga ter njihove zmogljivosti, da ga zmanjšujejo in so hkrati še vedno sposobne vlagati; zato poudarja, da je treba državam članicam omogočiti različne načine zmanjševanja dolga;

15. pozdravlja dejstvo, da se Komisija z državami članicami na pogajanjih dogovori o posameznih fiskalno-strukturnih načrtih; poudarja, da se mora hkrati s tem povečanjem diskrecijskih pooblastil Komisije povečati tudi njena odgovornost do Evropskega parlamenta;

16. meni, da je večja vključenost nacionalnih parlamentov v določanje vsebine fiskalno-strukturnih načrtov in glasovanje o njih pomemben način za povečanje nacionalne odgovornosti za te načrte;

17. priznava, da je ekonomski dialog kot del evropskega semestra koristen temelj odgovornosti, vendar meni, da je mogoče ustrezno odgovornost doseči le, če ima Evropski parlament instrumente zanjo, ki mu omogočajo, da na podlagi svoje ocene smotrnosti evropskega semestra izvaja posledice, kot sta pravica do veta in zahtevanje osebne odgovornosti komisarjev;

°

° °

18. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji.

OBRAZLOŽITEV

Evropski semester je vsakoletno usklajevanje ekonomskih in proračunskih politik držav članic, ki obsežno vpliva na socialne politike. Poročevalec v samoiniciativnem poročilu o evropskem semestru za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2024 izraža zaskrbljenost zaradi šibke gospodarske rasti, poudarja vpliv cen energije in inflacije na kupno moč ter priznava vlogo EU pri stabilizaciji gospodarstva v krizah. Poudarja, da so potrebne usklajene fiskalne, strukturne in regulativne politike, pa tudi javne in zasebne naložbe. Vidiki zaposlovanja in socialni vidiki v letni strategiji za trajnostno rast 2024 so zlasti pomembni zaradi negotovosti, ki jo zaznamujejo naraščajoča inflacija in vse višji življenjski stroški zaradi ruske invazije v Ukrajino, pa tudi socialne in gospodarske posledice pandemije covida-19 in razmer na Bližnjem vzhodu.

Poročevalec izraža zaskrbljenost zaradi šibke rasti v EU, ki je posledica nenehnega vpliva cen energije in inflacije na kupno moč gospodinjstev in uspešnost podjetij EU. Zaveda se prizadevanj ECB za obravnavo inflacije, vendar meni, da samo zviševanje obrestnih mer ne zadošča, ampak so za obnovo okolja, prizadetega zaradi kriz, potrebne usklajene fiskalne, strukturne in regulativne politike. V poročilu opozarja, da nezadostne javne in zasebne naložbe v nekaterih državah članicah ovirajo trajnostno rast ter poudarja, da so naložbe bistvene za okrepitev odpornosti, trdnosti in konkurenčnosti EU v času izzivov.

Poleg tega poročevalec obravnava vprašanja, povezana z evropskim semestrom ter mehanizmom za okrevanje in odpornost, ter predlaga reformo okvira ekonomskega upravljanja EU, vključno s tem, da ga je treba poenostaviti in povečati njegovo izvršljivost ter zagotoviti podporo za zeleni in digitalni prehod. Zaveda se izkušenj, pridobljenih v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost, in obžaluje, da v predlagani reformi okvira ekonomskega upravljanja ni podobnih mehanizmov spodbud. Izraža zaskrbljenost glede finančne zmogljivosti nekaterih držav članic za samostojno financiranje zelenega in digitalnega prehod. Zaskrbljen je tudi zaradi vse slabše socialne razsežnosti, ki je posledica samoomejevanja specifičnih priporočil za države, kar vodi do vse manjšega števila priporočil na podlagi pregleda socialnih kazalnikov. Zavzema se za osredotočena priporočila za leto 2024 ter poudarja, da so pomembna za krepitev konkurenčnosti, zeleni in digitalni prehod ter socialno pravičnost ob upoštevanju socialne ranljivosti. Zaveda se pomislekov, da je sistem v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost, ki temelji na smotrnosti, neučinkovit in povzroča preveč birokracije. Poročevalec v letošnjem letnem poročilu o evropskem semestru podpira uskladitev kohezijskih politik EU z mehanizmom za okrevanje in odpornost ter specifičnimi priporočili za države, deležnike pa poziva, naj podobno kot pri programih kohezijske politike sodelujejo pri nacionalnih načrtih za okrevanje in odpornost.

Poročevalec obžaluje, da se premalo pozornosti namenja medsebojnim vplivom makroekonomskega neravnotežja in fiskalnih pravil, ter poudarja, da je treba to obravnavati zaradi finančne stabilnosti EU, za kar bo morda potrebna javna poraba. Priznava, da je treba javno porabo omejiti, da bi preprečili čezmerne primanjkljaje, in predlaga omejitve na podlagi objektivnih meril. Iz teh omejitev bi bilo treba izvzeti nekatere odhodke, določene za potrebne naložbe.

Poleg tega poročevalec izraža zaskrbljenost, ker sistem financiranja in preverjanja v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost temelji izključno na smotrnosti, saj je za doseganje

dogovorjenih naložbenih ciljev potrebne več prožnosti. To je še toliko bolj potrebno, če je treba programe kohezijske politike racionalizirati ob upoštevanju potreb po naložbah v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost. Za prihodnji razvoj ekonomskih in proračunskih politik držav članic je ključno, da se izvede reforma fiskalnih pravil EU, pa tudi zagotovijo večja odgovornost, vključenost nacionalnih parlamentov in ustrezni instrumenti, da bo Evropski parlament od Evropske komisije lahko zahteval, da prevzame odgovornost za uspešnost evropskega semestra.